

Az észak-magyarországi városok központi szerepkörének változása a kiskereskedelemben, az ezredforduló után

Készítették:

Kiss Konrád – Szent István Egyetem; PhD – hallgató

Dr. Koncz Gábor – Eszterházy Károly Egyetem; főiskolai docens

Dr. Nagyné Dr. Demeter Dóra – Eszterházy Károly Egyetem;
egyetemi docens

Az előadás elkészítését és bemutatását az „EFOP-3.6.2-16-2017-00001 Komplex vidékgazdasági és fenntarthatósági fejlesztések kutatása, szolgáltatási hálózatának kidolgozása a Kárpát-medencében.” c. projekt támogatta.

Bevezetés – a téma aktualitása

- Globalizálódó világ
- Területi koncentráció
 - Gazdasági, demográfiai folyamatokban
 - Kereskedelemben
- Az Észak-magyarországi régió hátrányos helyzete
 - Sokáig a legelmaradottabb magyarországi régiónak számított
- Kitörési lehetőségek?
 - Vidékfejlesztés; kistermelői értékesítés?

A kutatás célja:

Előadásunk, a térséget átfogóan vizsgáló kutatás keretében készült, amely;

- a kistermelői értékesítés helyzetét és lehetőségeit vizsgálja a régióban.

Kontextuális és idősoros vizsgálatok:

- Az élelmiszer-kereskedelmet meghatározó tényezők
- Élelmiszer kiskereskedelem állapota

Kérdés:

- Mennyire „prosperáló” a régióban az élelmiszer-kiskereskedelem?
- Milyen lehetőségek vannak a perifériára szorult térségekben a kereskedelmet tekintve? (pl.: termelői értékesítés)

Az Észak-magyarországi régió helyzetelemzése – *anyag és módszer*

Vizsgált tényezők:

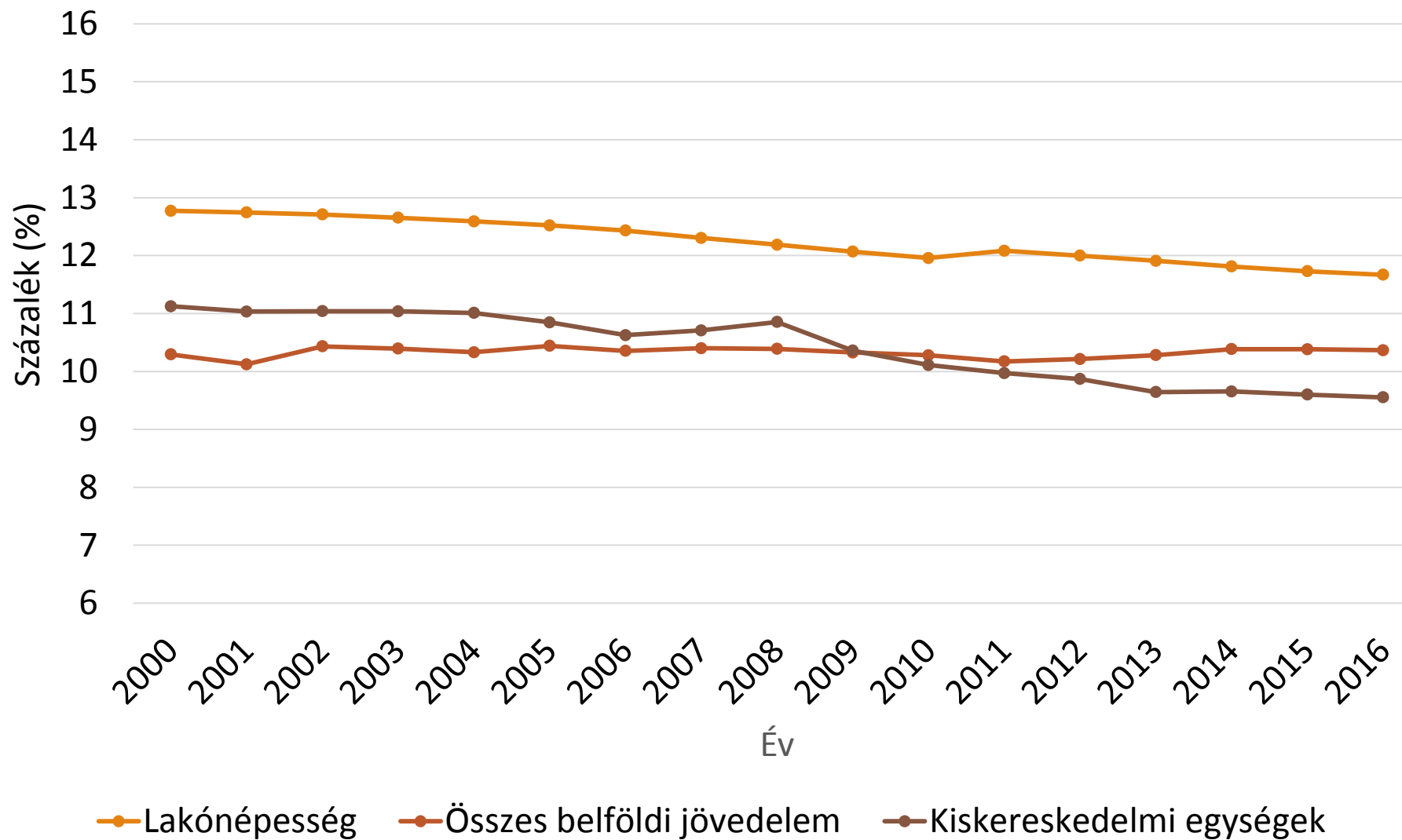
- lakó népesség
- jövedelemszint
- kereskedelmi egységek (üzletek) száma

Kiemelve: egyes országos üzletláncokat

Vizsgálat módja:

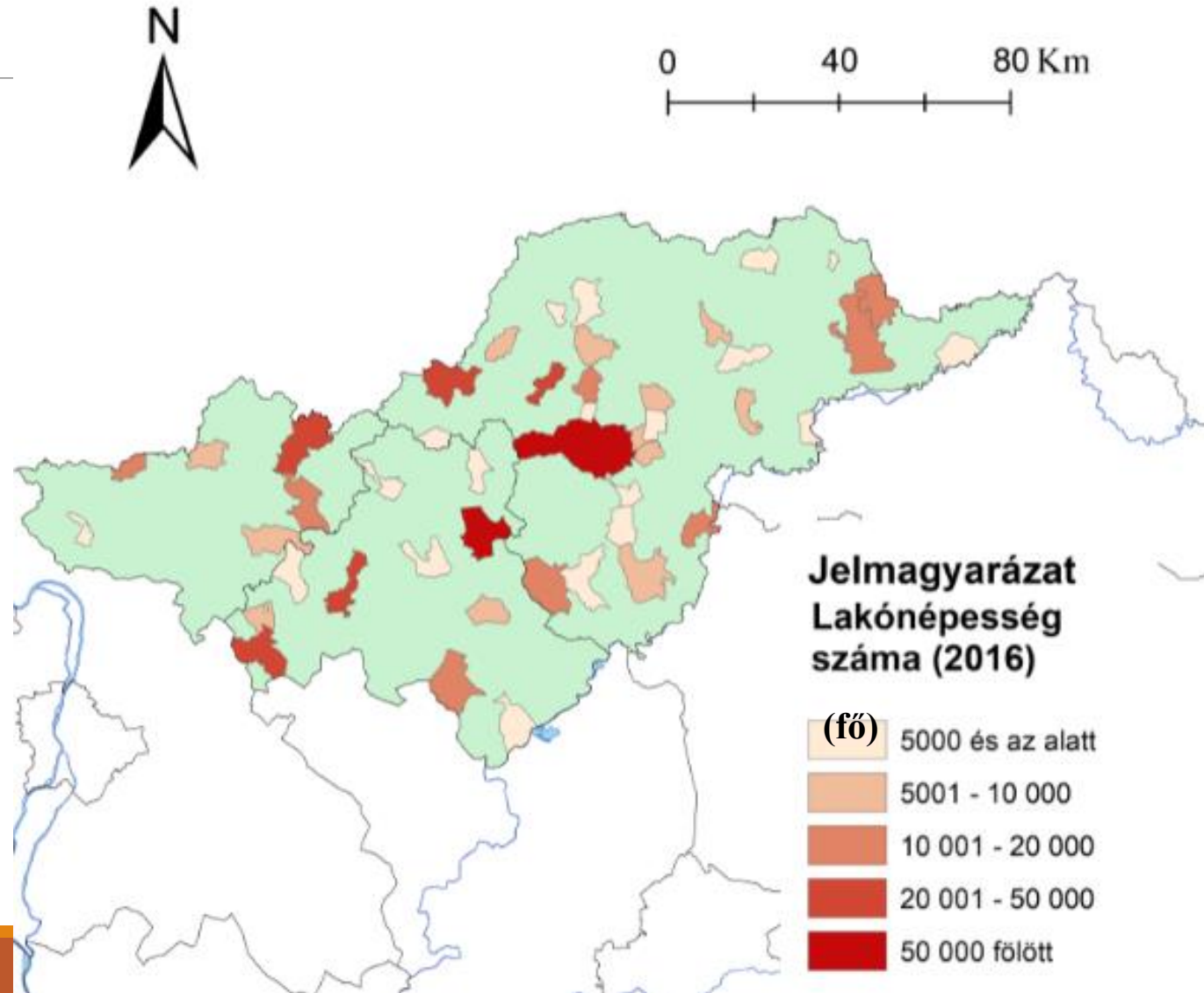
- Kontextuális vizsgálat (pl. Hoover-index)
- Idősoros vizsgálat (jellemzően 2000 és 2017 között)
- Területi szintű vizsgálat (pl. koncentrációs együttható; illetve régiós és országos szinten)

Az Észak-magyarországi régió egyes mutatóinak aránya az országos értéken belül

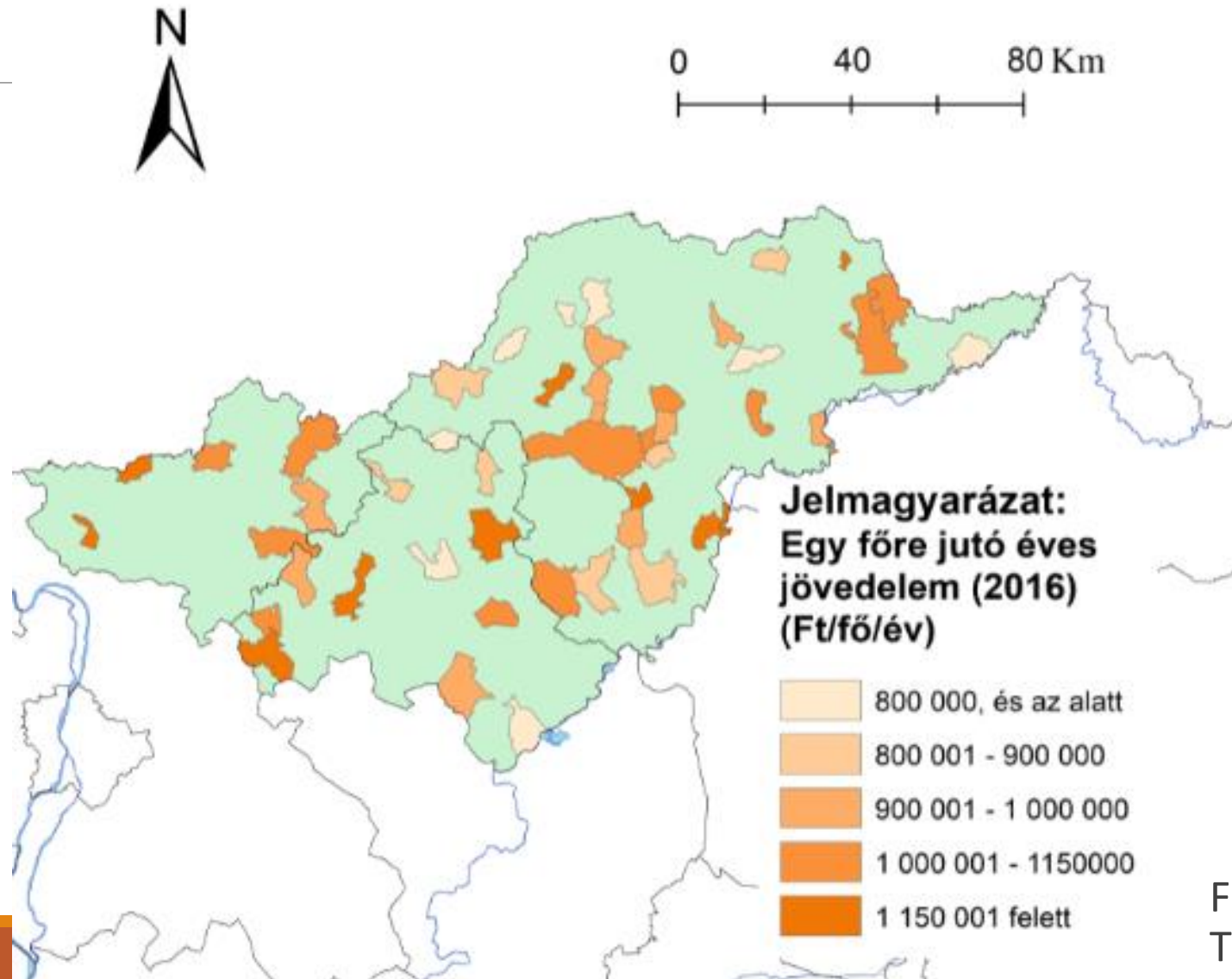
Forrás: saját szerkesztés, KSH és TEIR adatok alapján

Az Észak-magyarországi régió városainak népességmegoszlása

Forrás: saját szerkesztés,
KSH adatok alapján

Egy főre jutó jövedelem az Észak-magyarországi régió városaiban

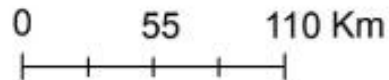
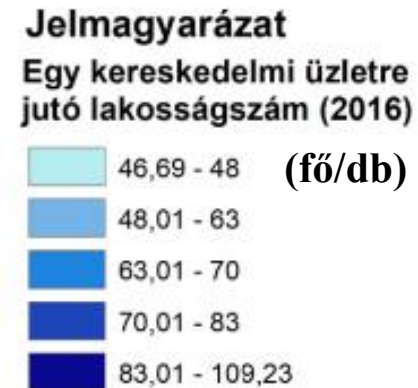
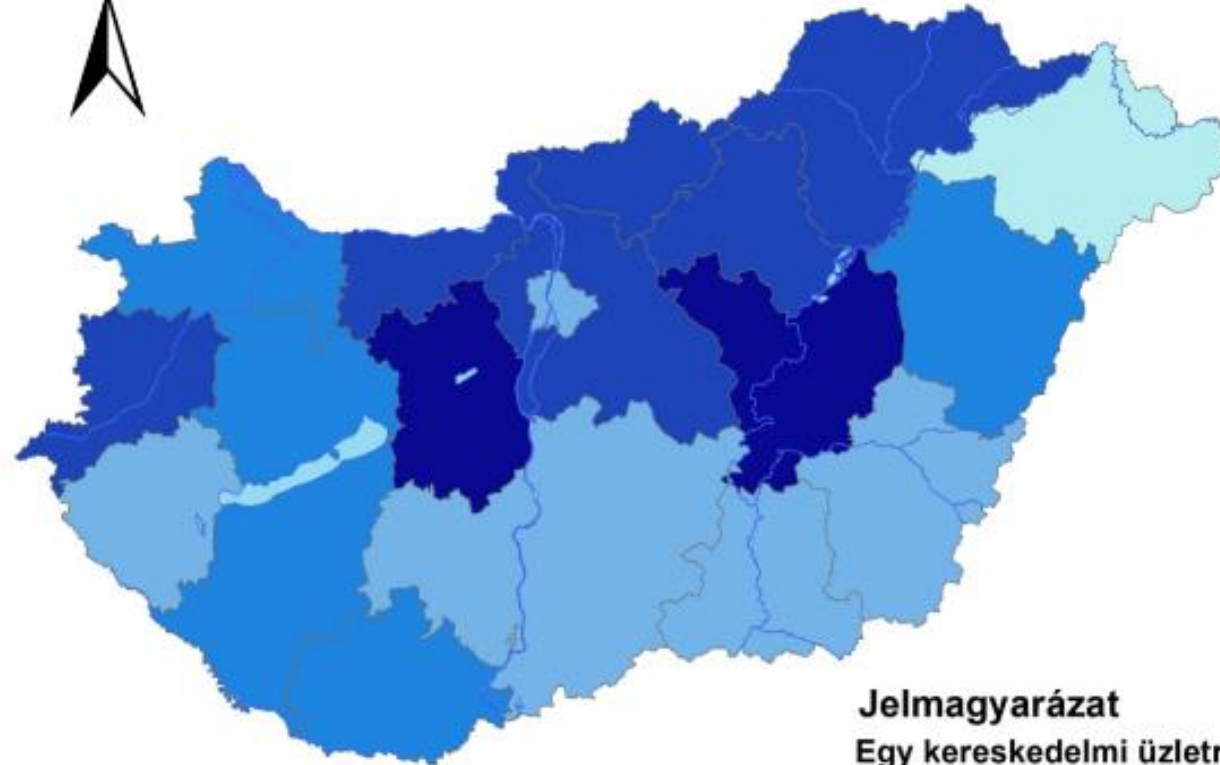

Forrás: saját szerkesztés,
TEIR adatok alapján

A kiskereskedelem helyzete az Észak-magyarországi régió városaiban

Egy kiskereskedelmi egységre jutó lakosság szám országos viszonylatban

Megyei átlag:
- országosan:
64,67 fő/db
- Észak-MO.:
79,04 fő/db

Forrás: saját szerkesztés,
KSH adatok alapján

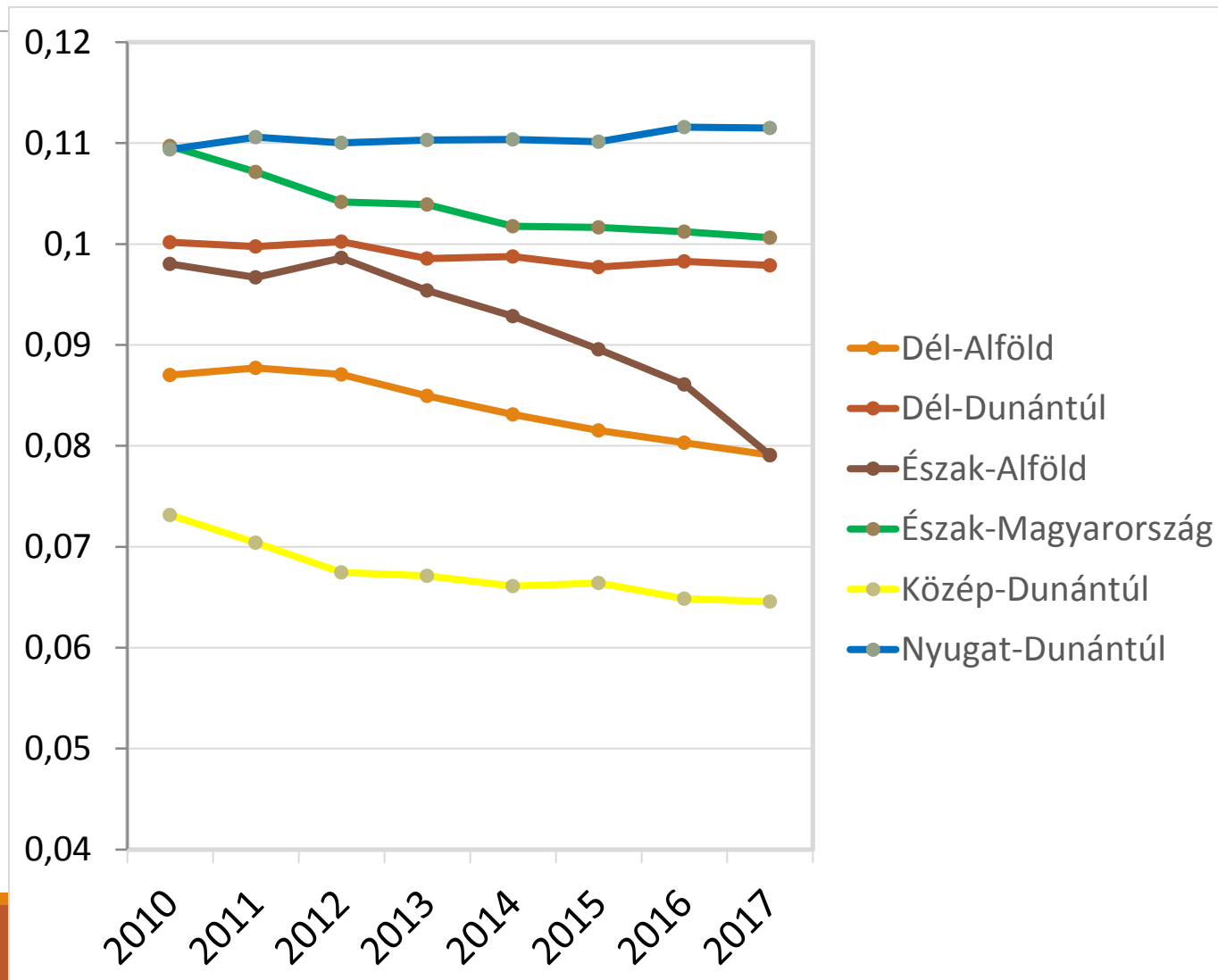
A nagyméretű bevásárlóközpontok telephelyválasztásának vizsgálata a régióban

Üzletláncok <hr/> Elhelyezkedés	Hiper-, és supermarket főprofilú üzletláncok			Diszkont profilú üzletláncok		
	Tesco (-hiper, és – szuper)	Spar és Interspat	(CBA) Príma	Lidl	Aldi	Penny
É-mo-i régió:	15	29	1	15	6	23
Régiók átlaga (Budapest nélkül) (db/régió)	18,4	37,9	7	19,9	14,1	27,4
É-mo-i régió különbsége az átlaghoz képest:	-3,4	-8,9	-6	-4,9	-8,1	-4,4

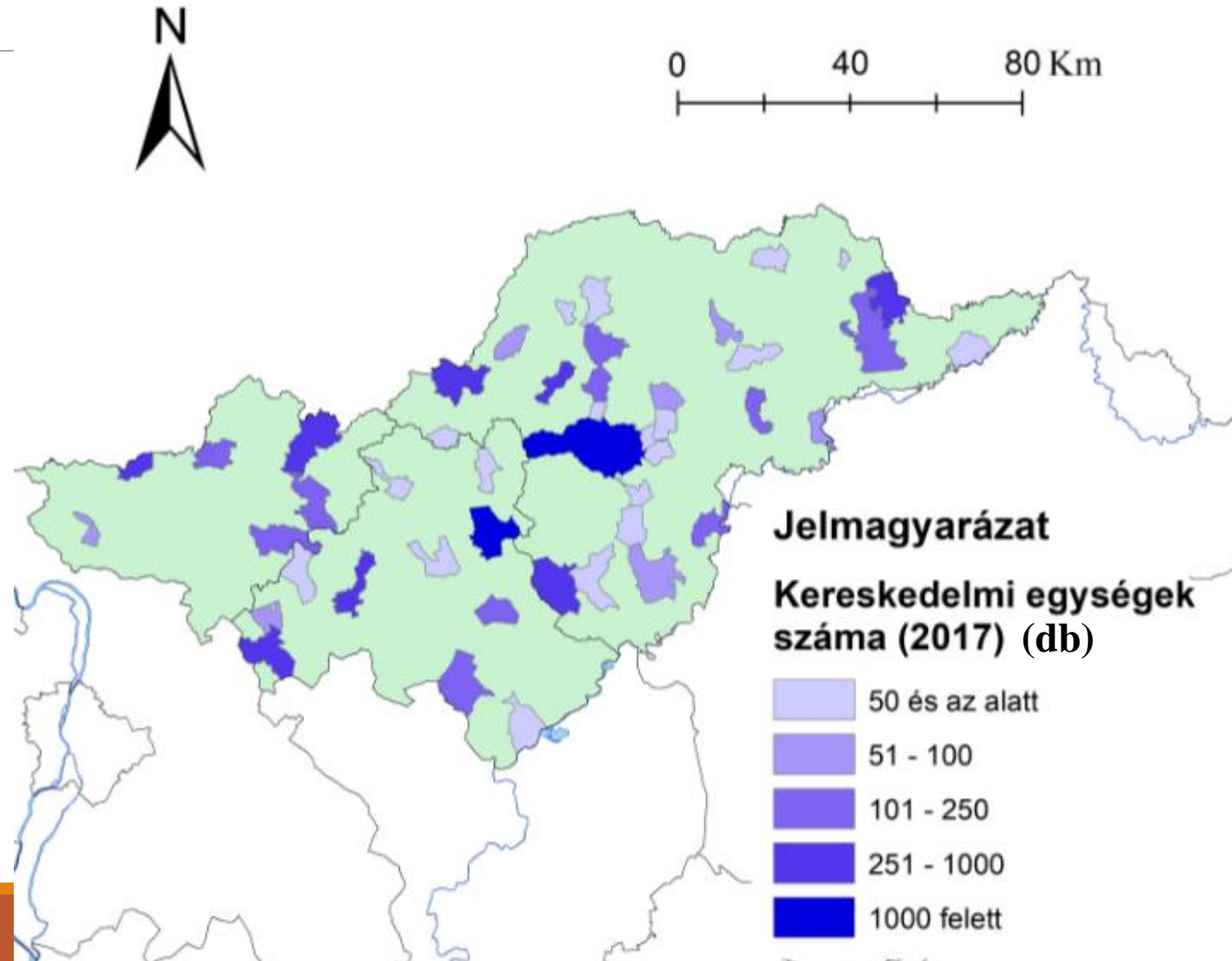
(Forrás: saját szerkesztés; az üzletláncok weboldalai alapján, saját kezű leválogatás – tájékoztató jellegű)

Kiskereskedelmi üzletek, és nagykereskedelmi raktárak koncentrációjának alakulása a 6 vidéki régió városai alapján

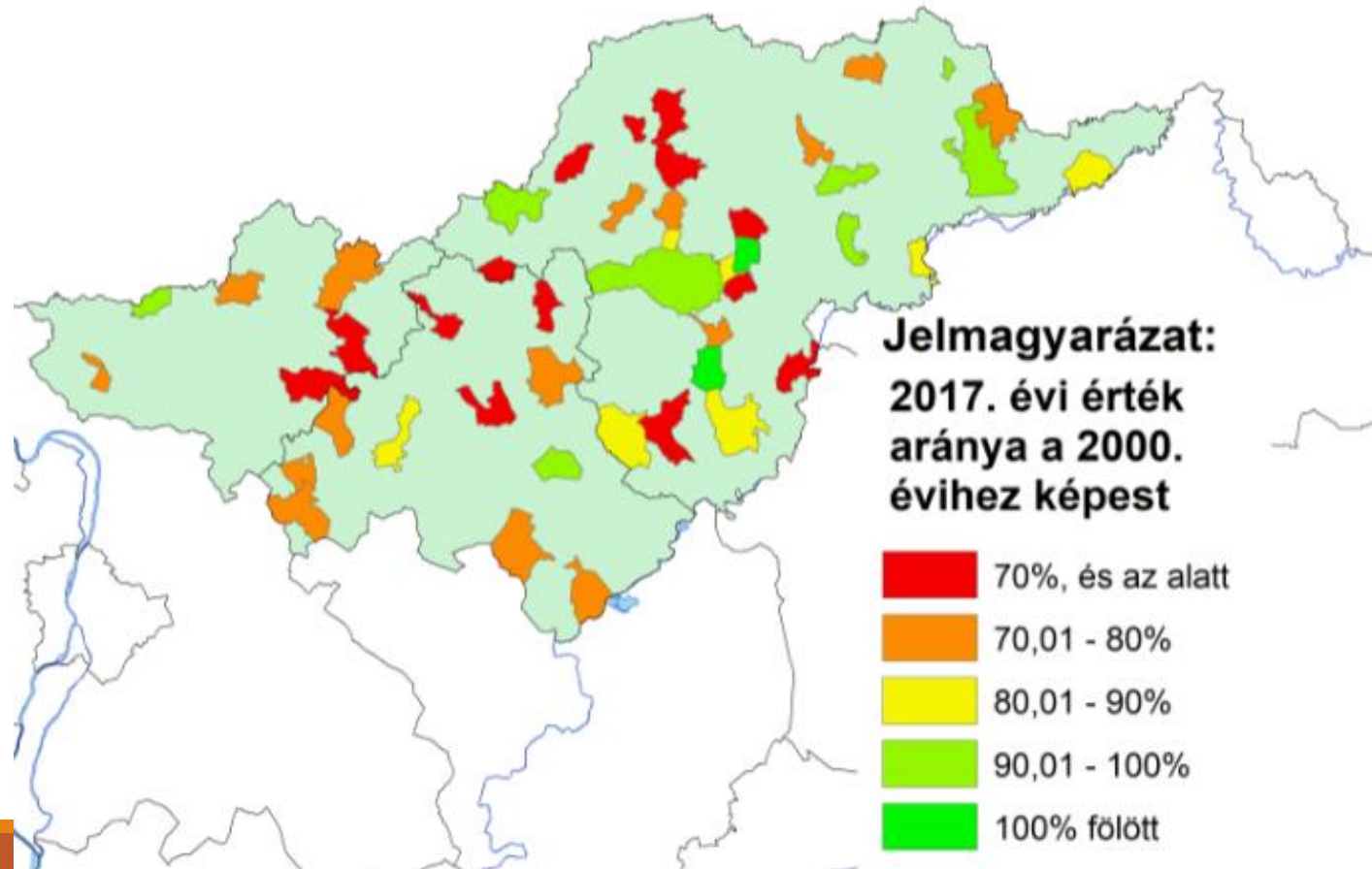
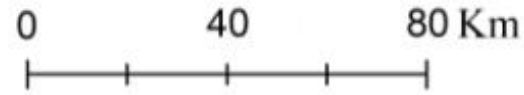
Forrás: saját szerkesztés,
KSH adatok alapján

Kiskereskedelmi egységek számának megoszlása az Észak-magyarországi régió városaiban (2017)

Forrás: saját szerkesztés,
KSH adatok alapján

Kiskereskedelmi egységek változása az Észak-magyarországi régió városaiban (2000-ről 2017-re)

Kérdés: mennyire túltelített a piac az Észak-magyarországi régióban?

- a kereskedelmi egységek és a lakó népesség között (2014. évi adatokkal) számított Hoover-indexek értéke a következő:

- - országos szinten: 17,68
- - régiós szinten: 23,53

Koncentrációs indexek értéke:

	Kereskedelmi egységek száma (2014)	Lakó népesség száma (2014)
Országos szint (fővárossal együtt):	0,0579	0,0348
Észak-magyarországi régió:	0,0533	0,0270

Forrás: saját szerkesztés, TEIR és KSH oldalak alapján

Néhány példa a koncentrációbeli különbségekre (2014):

Település	Kereskedelmi egységek aránya	Lakó népesség aránya
Eger (régiós összehasonlítás)	9,3%	4,7%
Gyöngyös (régiós összehasonlítás)	5%	2,6%
Salgótarján (régiós összehasonlítás)	5,1%	3,2%
Miskolc (régiós összehasonlítás)	18,1%	13,7%
Budapest (országos összehasonlítás)	23,1 %	17,9%
Ózd (régiós összehasonlítás)	3,3%	2,9%
Bátonyterenye * (régiós összehasonlítás)	0,8%	1,1%

*Bátonyterenye: 12801 lakos; 119 üzlet

Következtetések

- Az Észak-magyarországi régió viszonylag egy elmaradott térség
- Csökkenő népesség, csökkenő üzletszám, országosan csökkenő koncentráció
- Relatív koncentrált kereskedelem
 - Országos szinthez képest
 - Az egy kereskedelmi egységre jutó lakosságszám országos szinthez képest magas
 - ugyanakkor a nagyméretű üzletek száma viszonylag alacsony
- Periférikusabb területeken: termelői értékesítés, mint alternatíva?
 - Válasz: igen és nem

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Az előadás elkészítését és bemutatását az „EFOP-3.6.2-16-2017-00001 Komplex vidékgazdasági és fenntarthatósági fejlesztések kutatása, szolgáltatási hálózatának kidolgozása a Kárpát-medencében.” c. projekt támogatta.